

pában egyaránt az érdekelteket. Majd megalakultak 1924-ben azok a gabonaringek, melyek Chicagóban a buza jegyzését szeptembertől márciusig kerekken 50 százalékkal felhajtották. Ez az önségely is csődöt mondott azonban, mert márciusban az árak hirtelen újra esni kezdtek.

A Mc Nary and Haugen bill most újra felvetette ezt a régióta vajdó, elintézetlen kérdést. A tervezet szerint a megalakítandó „Federal Farm Board“ a rendelkezésre bocsátott 250 millió dollár segítségével lényegileg ugyanazt tartoznék keresztül vinni, mint az 1924 évben tervezett bank. Csakhogy sokkal nagyobb és pedig ötszörös anyagi bázissal és sokkal szélesebb keretek közt, mert nemcsak a gabona, hanem a tengeri, a disznóhús, a gyapot, a dohány és a rizs valorizációja van most cél gyanánt kitűzve. Ennek főleg politikai okai vannak, mert ezen a révén a gabona-termelő farmerek frontja a gyapot-, rizs- stb. termelőkkel erősödik. A valorizáció keresztülvitelének módja az volna, hogy a központi bizottság által folyósított hitelekkel mezőgazdasági szövetkezetek az egyes termelvényeket aratás után összegyűjtenék, a prohibítív vámokat kihasználva, a belföldi árat lehetőleg magasán tartanák és az így elért belföldi árnyereség egy részével az exportfeleslegék árait leszorítva, dumpingszerűen lépne fel a külfölddel szemben. Ennek a processzusnak persze nagy nehézségei vannak, nem annyira a tengerinél és disznóhúsánál, melynek csak kis hányada kerül exportra, hanem főleg a gabonánál, melynek egyharmad részét és a gyapotnál, melynek majdnem a felét külföldre szállítják. Így azután alaposan kétségsbe vonható, hogy a Board részére rendelkezésre bocsátandó 250 millió dollár elégséges lesz-e? Mellon államtitkár, — a tervezet egyik nagy ellenzője — közel 800 millió dollárban látja a szükségelt tőkét előírányazandónak, aminck megszavazása a parlament készségét erősen túlhaladja.

De nemcsak ily takarékosági szempontok vezetik azokat, akik a bill ellen állást foglalnak. Természetesen elsősorban az ipar képviselői fejtene ki ellentállást vele szemben. Az ipar érdekeit a valorizáció kétszeresen érintené. A belföldi árnívó emelése a termelést nehezítené meg, a világpiaci árszintnek dumping utján való leszorítása pedig az iparcikknek exportját.

Érthető ezek után a Fehér-Házban megnyilvánuló vélemények erős szétágazása. A szenátus és az alsóház azonban ismét elfogadta a javaslatot, Coolidge elnök pedig — bel- és külföldön egyaránt feltűnést keltve, és nem törődve saját személyének és pártjának esélyeivel a legközelebbi választások szempontjából — újra vétőt emelt a bill törvényerőre való emelése ellen.

Egyelőre tehát lekerült a napirendről ez az Egyesült-Államoknak a gazdasági politika terén vallott nézeteivel oly homlokegyenest ellentmondó törvényjavaslat. Nem kétséges azonban, hogy a legközelebbi elnökválasztási kampányban a proibíció kivül a mezőgazdasági termékek valorizációja lesz a legfontosabb választási jelszó. Bennünket Magyarországon épp azért ritkán érdekel és érint az Egyesült-Állambeli elnökválasztás oly közelről, mint az, amelyik Coolidge elnök jelenlegi mandátumának lejártakor fog lezajlani.

Dr. Sz. F.

A szabad magyar tengeri kikötő kérdése. Az a tény, hogy a nagy nyugati nemzetektől elzárva külkereskedelmünk lebonyolításánál csaknem teljesen szomszédainkra vagyunk utalva s hogy különösen kiviteli feleslegünk értékesítése e piacok felvevőképességétől és üzletpolitikájától függ, nagy mértékben hátráltatják az egészséges áralakulást.

Ha tehát a tengerre való kijutásról, a szabad tengeri kikötőről beszélünk, semmi esetre se gondoljunk valamely imperia-lisztikus vagy terjeszkedési politika kezdeményezésére, hanem elsősorban arra, hogy nyersterményeink és iparcikkeink könnyebb elhelyezése céljából a távolabbi piacokkal a közvetlenebb és olcsóbb érintkezés módjait megtaláljuk. Ezáltal nemcsak kivitelünket fokozhatnók, — ami kereskedelmi mérlegünket javítaná — de hatásosan tudnók ellensúlyozni azt az intranszigenz magatartást is, amelyet egyes szomszédállamok kereskedelempolitikai téren ellenünk tanusítanak. Talán elegendő e tekintetben a magyar lisztexport nehézségeire utalnunk. Leszállított tarifa mellett, magyar tengeri kijárón keresztül bizonyára könnyebben találna utat a magyar kvalitás-liszt a nyugati országok, illetve a sötétebb lisztfajták a közeli Kelet felé. Az az aggodalom, hogy az export fokozása a belföldi fogyasztást megdrágítaná, nem lécszik jogosultnak, sőt — mint azt a cukornál is tapasztaljuk — a szállítási költségek csökkenése leszorítaná azt a differenciát, mely jelenleg a kiviteli és a belföldi áruk ára között fennáll.

A kikötő kérdése tehát elsősorban tarifális kérdés. Bizonyos áruk, melyek az adriai kikötőkbe szállíthatnak, jelenleg is refraktiákat élveznek, nemcsak a magyar, de a közbeeső jugoszláv vasutvonalakon is. Ezeknek a kimélyítése, illetve további maximális tarifa-kedvezmények kivívása az a feltétel, mely mellett a szabad tengeri kikötő megszerzése közgazdasági szempontból fontos és érdemleges sikernek volna tekinthető.

Elvileg, fentiek figyelembevételével, bármely hazánkhoz aránylag közel fekvő kikötőt választhatnánk. Erzelmileg, sőt talán némiképen gyakorlatilag is érthetőnek tartjuk, hogy hivatalos politikánk Fiume felé orientálódik. Mérvadó e tekintetben mindenekelőtt az, hogy a számbajövő városok között Fiume fekszik földrajzilag legközelebb hozzánk és közvetlen vasutvonal köt vele össze. Speciális földrajzi helyzeténél fogva már a világháború előtt is csaknem teljesen a magyar piac termékeire volt utalva és raktárai technikailag a magyar külkereskedelem igényeinek megfelelően lettek berendezve. Nem hagyható figyelmen kívül azonban, hogy Trieszttel szemben Fiume sohasem tudta teljesen felvenni a versenyt. Már a közös vámterület idején, a Magyar Birodalomnak az idegen világrészekkel való forgalma csak részben bonyolódott le Fiumén keresztül, az áruk jelentékeny része pedig más kikötőket, elsősorban Triesztet kereste fel. Mióta pedig mindkét várost Olaszországhoz csatolták, Fiumének még mostohább sors jutott osztályrészül. A kikötő forgalma 1922-ben, a háború előtti utolsó évhez képest, csaknem egyhuzadára csökkent és azóta ezen veszteségnek csupán egy részét sikerült behoznia. Jugoszlávia inkább saját tengerparti városait favorizálja, míg Olaszország kikötői között Fiume harmadrangu szerepet játszik.

A szabad tengeri kikötő megszerzése elsősorban mezőgazdasági cikkeink, nevezetesen a gabona és a cukor kivitelére bírna döntő befolyással. Hogy tehát teljesen célt érjünk, a szabad kikötőnek egyben a modern, kapitalisztikus értelemben vett kereskedelmi gócpontnak is kell lennie, fejlett piaccal, élénk tőzsdeüzlettel, összefutó külföldi összeköttetésekkel, nagy hajóforgalommal stb. A nagy európai kikötők sorában Triest ugyan távol sem foglal el vezető helyet; kérdéses azonban, hogy Fiumét az oda összpontosítandó magyar export megközelítőleg is abba a rangsorba tudná-e emelni, amelyben Triestt ma áll. Nem akarunk ezzel egyoldaluan Trieszt mellett állástfoglalni, csak rávilágítani akartunk arra, hogy ennek a rendkívül fontos kérdés-

nek az eldöntésénél érzelmi szempontok mellett józan reálpolitikai és kalkulációs érveknek kell érvényesülniök.

Auer László.

Pénzügyi joggyakorlat.

Az új költségvetés. A szanálás periódusának lezárása óta immár a második költségvetés kerül nyilvánosságra. Az új költségvetés az állami közigazgatásban kerekén 753.4 millió pengő kiadással és 753.6 millió pengő bevétellel zárul, úgyhogy a költségvetésileg előirányzott állami felesleg 166.000 pengő.

Az állami üzemek bevételei és kiadásai pontosan egyenlően 438.7 millió pengővel irányoztattak elő. Oka ennek az egyenlőségnek az, hogy az egyes állami üzemekben mutatkozó feleslegek az illető üzemek beruházására fordítottak.

Az állami közigazgatás bevételei és kiadásai az 1926—27. évi költségvetéssel szemben kerekén 29 millió pengő emelkedést mutatnak. Az állami költségvetések tehát még mindig nem érték el azt a feltétlenül szükséges stabilitást, amidőn az állami kiadások és bevételek esztendőkön keresztül egymás között lényeges eltérést nem mutatnak fel. Féltő, hogy a tartósan mutatózó állami feleslegek olyan kiadásokra osztóznak, amelyek a költségvetés ezen stabilizálódását gátolja.

Az állami bevételek részletezésénél természetesen a pénzügyminisztérium jelentkezik a legnagyobb tétellel, 676.4 millió pengővel. Az ezt meghaladó összegek (mintegy 76 millió pengő) tárcabevételekből alakulnak.

A pénzügyminisztérium bevételei között legelső helyen még mindig a forgalmi adók és illetékek szerepelnek 181.8 millió pengővel, majd az egyenes adók 160 millió pengővel, a dohányjüvedék 137 millió pengővel, a vámjüvedék 102 millió pengővel, a fogyasztási adók 65 millió pengővel, stb.

A pénzügyminisztérium bevételeinek részletezéséből, sajnos, még mindig nem állapítható meg az adóterhek igazságos és helyes elosztása felé történő fejlődés. A forgalmi adók és illetékek a pénzügyminisztérium bevételeinek 27.1%-át teszik ki, az egyenesadók pedig csupán 23.8%-át. Kizárólag összehasonlítás céljából jegyezzük meg azt, hogy a szanálási program szerint már az 1925/26. költségvetési év második felében az egyenesadóknak az összes bevételek 39%-át kellett volna kitenniök. Természetes azonban az, hogy maga a Népszövetség által felállított program csupán a fejlődés irányát jelölte meg és az egyenesadóknak az összjövedelmekben történő 39%-os részesedését is nem végcélnek, hanem csak a fejlődés egy állomásának tekintette.

Ehelyett ma a helyzet az, hogy immár két esztendővel a szanálási program vége után megalkotott költségvetésben sem közelíti meg az egyenesadók részesedése a szanálási programban provideált arányokat.

És a költségvetés számadatait vizsgálván, a reményünk is kevés arra, hogy az egyenesadók kimunkálásával vagy fejlesztésével bekövetkezzék az a helyzet, amidőn az adóterhek nagyobbik része nem a fogyasztás, hanem a személyenkénti jövedelem vagy vagyon arányában szedetik. Hiszen — csak példa-képp — az egyenesadók bevétele a megelőző költségvetéssel szemben 3 millió pengő, a vámjüvedék pedig 35 millió pengő emelkedést mutat anélkül, hogy a vámjüvedékek emelkedésénél a